

ดว. ๖๖๓๙

๖๐/๗/๖๙

วารสารศิลปากร

FINE ARTS DEPARTMENT NEWSLETTER

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙

ISS 0857-5724X

วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร (วัดบางว่าใหญ่ หรือ วัดราชคณฺธิยาราม)

“.....ไปวัดไหนไม่เหมือนมาวัดระฆัง พอเข้าโบสถ์ พระประธานยิ้มรับฟ้าทุกที.....” (พระราชดำรัส รัชกาลที่ ๕)

วัดระฆังโฆสิตารามเป็นวัดโบราณสร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใดสร้าง มีชื่อเรียกว่าวัดบางว่าใหญ่ หรือบางท้าวใหญ่ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสร้างกรุงธนบุรีเป็นราชธานีทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พระราชวังที่ประทับของพระองค์อยู่ใกล้กับวัดบางว่าใหญ่ จึงทรงปฏิสังขรณ์และยกขึ้นเป็นพระอารามหลวง

วัดบางว่าใหญ่เป็นวัดในความอุปถัมภ์ของเจ้านายในวังหลวง เพราะสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยาเทพธาดา (สา) พระเชษฐภคินีเธอของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และเป็นพระชนนีของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (วังหลวง) ทรงมีตำหนักที่ประทับอยู่ติดกับวัดนี้ จึงทรงปฏิสังขรณ์วัดครั้งใหญ่ร่วมกับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในครั้งนั้นมีการขุดพบพระสมเด็จองค์หนึ่งซึ่งมีเสียงไพเราะมาก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงขอไปไว้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยทรงสร้างระฆังมาชดเชย ๕ ลูก จากนั้นได้พระราชทานนามวัดใหม่เป็น “วัดระฆังโฆสิตาราม” ด้วยเหตุที่ขุดพบพระสมเด็จในวัดนี้ และเพื่อฟื้นฟูแบบแผนประเพณีครั้งกรุงศรีอยุธยาที่มีวัดชื่อ “วัดระฆัง” (สันนิษฐานว่า คือวัดวรโพธิ์) อยู่ใกล้วังหลวงเช่นกัน ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้เปลี่ยนชื่อวัดระฆังเป็น “วัดราชคณฺธิยาราม” (คณฺธิ แปลว่า ระฆัง) แต่ไม่มีคนนิยม จึงยังคงเรียกกันว่าวัดระฆังอยู่จนปัจจุบันนี้

วัดระฆังเป็นพระอารามหลวงที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นวัดเก่าแก่และเป็นแหล่งรวบรวมโบราณสถานชั้นเอกอันทรงคุณค่าทั้งทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และพระพุทธรูปสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทั้งยังเป็นสำนักแห่งสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระราชาคณะหลายองค์ วัดระฆังจึงเป็นวัดที่ได้รับการทะนุบำรุงและบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นอย่างดีจากพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาลจนถึงทุกวันนี้

สิ่งสำคัญภายในวัด

พระอุโบสถ เป็นทรงหลังคาลาด ๓ ชั้น มีช่อฟ้า ใบระกา ทางทงส์ และคันทวยสลักเสลาอย่างสวยงาม บริเวณมุขด้านหน้าและหลังทำปีกนกคลุมมุขอยู่ในระยะใบระกาหน้าจั่ว ตอนใต้จั่ว หรือหน้าบันที่จำหลักลายพระนารายณ์ทรงครุฑ ประดับลายกระหนกปิดทองอย่างประณีต เจาะเป็นช่องหน้าต่าง ๒ ช่อง แทนแผงระเคอดสอง เหนือประตูหน้าต่างรอบพระอุโบสถติดกระจังปูนปั้นปิดทองทำเป็นรูปชุ้ม บนบานประตูหน้าต่างด้านนอกเขียนลายระหน่ำปิดทอง มีรูประฆังเป็นเครื่องหมาย ด้านในเขียนภาพทวารบาลยืนแท่นระบายสิ่งตางาม บริเวณฝาผนังภายในพระอุโบสถโดยรอบเขียนภาพจิตรกรรมที่ได้รับยกย่องว่าฝีมืองามมาก

พระประธาน เป็นพระพุทธรูปเนื้อทองคำสำริด ปางสมาธิ หน้าตักกว้างประมาณ ๔ ศอกเศษ เบื้องพระพักตร์มีรูปพระสาวก ๓ องค์ นั่งประนมมืออุยรับพระพุทธรูป พระประธานองค์นี้ได้รับยกย่องว่างามมาก จนปรากฏว่า ครั้งหนึ่ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาพระราชทานผ้าพระกฐิน ณ วัดระฆัง ได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เฝ้าเข้าเฝ้าใกล้ชิดว่า “ไปวัดไหนไม่เหมือนมาวัดระฆัง พอเข้าโบสถ์ พระประธานยิ้มรับฟ้าทุกที” ด้วยเหตุนี้จึงทรงถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์พระรัตนราชวรารักษ์และมหาปรมาภรณ์ช้างเผือกแด่พระประธานองค์นี้เป็นพิเศษ

พระวิหาร คือ พระอุโบสถหลังเก่า ก่ออิฐถือปูน หลังคาลาดเป็นมุขด้านหน้า ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหลายองค์ รวมทั้งพระประธานองค์เดิมของวัด ซึ่งแต่เดิมเป็นพระพุทธรูปศิลาองค์เล็ก ต่อมาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ม.ร.ว. เจริญ อิศรางกูร) ได้ปั้นปูนหุ้มพระพุทธรูปใหม่ให้ใหญ่กว่าองค์เดิม

พระวิหารสมเด็จพระสังฆราช (ศรี) ตั้งอยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ หลังคามุงกระเบื้องเคลือบติดคันทวยตามเสาอย่างงามมาก หน้าบันทั้ง ๒ ด้านจำหลักรูปนัคร ๓ ชั้น อันเป็นเครื่องหมายพระยศสมเด็จพระสังฆราช วิหารหลังนี้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อประดิษฐานพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช (ศรี) ซึ่งเดิมบรรจุอยู่ในรูปพระศรีอาริย์เมตไตรยประดิษฐานในอุ้มพระปรางค์ของวัดระฆัง ต่อมาได้ย้ายมาไว้ที่พระวิหารที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อยกย่องพระเกียรติของพระองค์ ปัจจุบันพระวิหารนี้ได้ใช้ประโยชน์เป็นห้องสมุดของวัดอีกส่วนหนึ่งด้วย

พระวิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นพระวิหารทรงเดียวกัน ตั้งอยู่ตรงข้าม มีเครื่องหมายสำคัญที่หน้าบันทั้งสองข้าง เป็นรูปนัคร ๓ ชั้น จารึกอักษรไว้ว่า “พระวิหารสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช” เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อสมเด็จพระราชาคณะของวัดนี้ ๓ องค์ คือ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ซึ่งรู้จักกันดีในนามของ “สมเด็จพระโต” หรือ “หลวงพ่โต” พระเถระผู้แตกฉานในพระไตรปิฎกและทรงคุณทางวิปัสสนาธุระ ทั้งมีอภินิหารมาก พระเครื่อง “สมเด็จพระโต” ของท่านเป็นที่นิยมกันว่าศักดิ์สิทธิ์และลี้ค่าอย่างยิ่ง

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ม.ร.ว. เจริญ อิศรางกูร) ผู้มีชื่อเสียงในการเทศนาวิี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเชี่ยวชาญการเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์ ได้เป็นเปรียญ ๓ ประโยคตั้งแต่ยังเป็นสามเณรมีอายุได้ ๑๔ ปีเท่านั้น และสำเร็จเป็นเปรียญ ๔ ประโยคในเวลาต่อมา เมื่อครั้งเป็นที่พระพิมลธรรม ท่านได้รับพระราชทานสุพรรณบัฏเป็นพิเศษกว่าองค์สมเด็จพระราชาคณะองค์อื่นๆ และเมื่อมรณภาพในรัชกาลที่ ๖ ก็ได้รับการพระราชทานเพลิงที่พระเมรุสนามหลวงเป็นเกียรติยศด้วย

พระปรางค์ ตั้งอยู่หน้าพระวิหาร (พระอุโบสถเก่า) ได้รับยกย่องจากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ว่า เป็นพระปรางค์ที่ทำถูกแบบแผนที่สุดในประเทศไทย เชื่อกันว่าสร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๑ เมื่อคราวปฏิสังขรณ์และเปลี่ยนนามวัด พระปรางค์องค์นี้จัดเป็นพระปรางค์แบบสถาปัตยกรรมรัตนโกสินทร์ยุคต้นที่มีทรวดทรงงามมาก จนยึดถือเป็นแบบฉบับของพระปรางค์ที่สร้างในยุคนี้

พระเจดีย์ ๓ องค์ สร้างโดยเจ้านายวังหลวง ๓ องค์ คือ กรมหมื่นนเรศวร (พระองค์เจ้าชายปาล) กรมหมื่นนเรศวร (พระองค์เจ้าชายบัว) และกรมหมื่นเสนาบดีบริรักษ์ (พระองค์เจ้าชายแดง ต้นสกุลเสนาบดี) สร้างโดยเสด็จพระราชกุศล รัชกาลที่ ๓ เมื่อคราวสร้างพระอุโบสถเป็นเจดีย์ย่อมถ้ำ ๒๐ ทรงจอมแห ทรวดทรงงดงามมาก แต่เป็นเจดีย์ขนาดเล็ก

หอระฆัง, ศาลาการเปรียญ, ต้นโพธิ์ลังกา, ตำหนักแดง, และหอไตรหลังเล็ก

หอไตรหลังใหญ่ หรือ “ตำหนักจันทน์” เป็นปูชนียสถานชั้นเอกของวัดที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมอย่างยิ่ง เป็นตำหนัก ๓ หลัง ๔๔ มุขเรียงด้านหน้า ฝากระดาน หลังคามุงกระเบื้อง ชายคาไม้กระชังรูปเทพนมเรียงรายเป็นระยะ บานประตูบานหน้าต่างและซุ้มเบ็งบานแกะสลักลายดอกไม้มากมาย บานประตูบานหน้าต่างเขียนลายรดน้ำปิดทอง ฝาปะกนภายในเขียนภาพรามเกียรติ์ ภายในมีตู้พระไตรปิฎกเขียนลายระหน่ำปิดทองฝีมืองดงาม ๒ ตู้ ปัจจุบัน หอไตรหลังนี้ทางวัดได้ย้ายเข้ามาปลูกไว้ใหม่ภายในบริเวณกำแพงแก้ว อยู่ด้านหลังทางทิศตะวันตกของพระอุโบสถ กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณวัตถุสำคัญของชาติ พร้อมทั้งโบราณสถานอื่นๆ ในวัดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๒

วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรมหาวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๒๕๐ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กทม.

สารกรมศิลปากร

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ เดือนเมษายน ๒๕๓๙

สารบัญ

ศิลปิศ...

บทความพิเศษ... พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

แนะนำผู้บริหาร...

หน้า

๒

๕

๑๑

สารกรมศิลปากร

เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมทั่วไปของกรมศิลปากร

ที่ปรึกษา

นายสมคิด โชติภาณิชย์
นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์
นายจิตติ บุรกรรมโกวิท
นายทนง บุญโพธิ์แก้ว
นางประกอบ ลากเกษร
นายวีระ โรจน์พจนรัตน์

บรรณาธิการ อำนวยการ

นายจุมพล สอนเสริม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวอารีพร อำนวยกิจเจริญ

กองบรรณาธิการ

นางสาวศรีภัทรา หอมชื่น
นางสาวนรรัตน์ พรหมย้อย
นายสมชาย นิเวศวิวัฒน์

นางสาวกรสวรรค์ มณีवास

นางสาวสุรางรัตน์ บุษบรรณ

นางสาววันเพ็ญ พรเลิศดี

นางสาวธิดิมา วิริยะรัตน์

นายลักษณะัน กาญจนินันท์

นางสาวจุฬาทิพย์ หงษ์ทอง

นางสาวอารยา ตรีรัตน์ประยูร

ฝ่ายภาพและศิลปกรรม

นายสิงห์คม บริสุทธิ์

นางสาวรวาณี แจ่มนาม

นายนิรุช พลรบ

ฝ่ายจัดการ

นางเพียงใจ นุตะศรีนทร์

นางสุรีย์ หยาดผกา

นายทวีศักดิ์ ห้ามไธสง

นางสมาภรณ์ ฤทธิรงค์

นางสาวน้ำฝน จินขวัญ

นางสาววไล ตะเพียนทอง

จัดทำโดย

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม
กรมศิลปากร
ถนนหน้าพระธาตุ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๒๔๒๐๕๐, ๒๒๒๐๕๓๔
โทรสาร ๒๒๒๐๕๓๔

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
๔๖๕ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๘๐๓๕๕๒, ๒๘๑๐๕๕๑,
๒๘๑๓๑๘๐, ๒๘๒๒๑๑๔
แฟกซ์ ๒๘๑๓๑๘๑

ศิลปากร

งานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

**รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
เร่งให้กรมศิลปากรกำหนดเขตพื้นที่
พระราชวังสีทาให้แน่นอน**

ร.ต.ท. เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เร่งให้กรมศิลปากรเข้าสำรวจกำหนดเขตพระราชวังสีทาตำบลสองคอน อำเภอกงคอง จังหวัดสระบุรี ให้แน่นอน เพื่อป้องกันมิให้เจ้าของพื้นที่เข้าไปดำเนินการใดๆ ที่จะก่อความเสียหายให้กับโบราณสถานแห่งนี้

จากการที่กรมศิลปากรค้นพบพระราชวังสีทาและได้ประกาศขึ้นเป็นโบราณสถานนั้น ได้มีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อกำนันตำบลสองคอน อำเภอกงคอง จังหวัดสระบุรี ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่กรมศิลปากรเขต ทราบว่า เจ้าของที่ดินที่มีโบราณสถาน (พระราชวังสีทา) ตั้งอยู่นั้น จะเข้ามาดำเนินการกับพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น ร.ต.ท. เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้อำนวยการสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (นายประโชติ สังขณกิจ) พร้อมด้วยคณะจึงเดินทางไปยังโบราณสถานพระราชวังสีทา เพื่อตรวจสอบพื้นที่ตั้งโบราณสถาน พบว่าคงเหลือแนวกำแพงบางส่วนมีต้นไม้และหญ้าขึ้นปกคลุมโดยทั่ว มีซากเนินดินคงเป็นซากโบราณสถานก่ออิฐและยังได้มีการขุดพบเครื่องสังคโลกสมัยศรีสขนาลัย

บริเวณด้านข้างทางเข้าพื้นที่วังสีทา ในกรณีที่พื้นที่ที่ตั้งโบราณสถานพระราชวังสีทาซึ่งมีเจ้าของครอบครองที่ดินถูกต้องตามโฉนดที่ดินนั้น ทางรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอให้ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ทำหนังสือแจ้งให้กับเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ทราบว่า มีโบราณสถาน ซึ่งในอดีตเป็นที่ตั้งของวังสีทาอยู่ในพื้นที่ที่เขาครอบครองอยู่ และหากว่าเจ้าของที่ดินจะเข้ามาดำเนินการใดๆ กับพื้นที่บริเวณนั้น เจ้าของที่ดินต้องแจ้งให้ทางกรมศิลปากรได้ทราบ ในกรณีที่มิใช่เจ้าของที่ดินจะใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นโรงฆ่าสัตว์ หรือปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำอย่างอื่น ร.ต.ท. เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ กล่าวว่า “ทุกอย่างจะต้องดำเนินการไปตามกฎหมายพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ มาตราที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๐๔ ผู้ครอบครองที่ดินต้องแจ้งให้กรมศิลปากรทราบไม่ว่าจะดำเนินการใดๆ บนพื้นที่นี้ ซึ่งทางกรมศิลปากรจะมีคณะกรรมการพิจารณาความเหมาะสม ต้องกำหนดเขตพื้นที่ให้แน่นอนก่อน ส่วนนอกเขตจะไปห้ามก็ไม่ได้ เพราะเจ้าของเขาก็ซื้อต่อกันมา ตกทอดกันมาด้วยความสุจริต และโฉนดที่ดินก็ออกมาก่อนที่จะกรมศิลปากรจะประกาศขึ้นเป็นโบราณสถาน” และต่อข้อซักถามถึงมาตรการป้องกันมิให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวว่า “สิ่งหนึ่งคือต้อง

อาศัยสื่อมวลชนช่วยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน มีความรู้สึกรักและหวงแหนโบราณสถาน โบราณวัตถุให้มาก” และยังเสนอให้กรมศิลปากรมีการอบรมอาสาสมัครจากประชาชน ซึ่งสิ่งนี้ทางกรมศิลปากรได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพราะเจ้าหน้าที่กองโบราณคดีของกรมศิลปากรนั้นมีประมาณ ๕๐๐-๖๐๐ คน แต่ต้องดูแลโบราณสถาน ๕,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศ คงไม่ทั่วถึง ต้องอาศัยประชาชนอีกส่วนหนึ่ง เช่น กรณีวังสีทา นี้ ทางกรมศิลปากรทราบถึงการเคลื่อนไหวมีการค้นหากໍอาศัยกํานันตำบลสองคอน ซึ่งเป็นอาสาสมัครของกรมศิลปากร และในขณะนี้ทางกรมศิลปากรมีอาสาสมัครอยู่ทั่วประเทศประมาณ ๓,๐๐๐ คน วังสีทาแห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างที่ริมลำแม่น้ำป่าสักฝั่งตะวันตก ณ ตำบลวังสีทา คราวเดียวกับเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระนารายณ์ราชนิเวศน์ที่เมืองลพบุรี เพราะมูลเหตุเกิดแต่คราวที่สร้างราชธานี สำหรับเวลาสงครามได้โปรดฯ ให้พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นไปตรวจเมืองนครราชสีมา ทรงเห็นภูมิลำเนาแค้งดารน้ำไม่เหมาะ มาโปรดที่เขาออกในจังหวัดสระบุรีว่ามีลักษณะพื้นที่เหมือนเป็นป้อมธรรมชาติ จึงทรงสร้างที่ประทับขึ้น ณ ตำบลวังสีทา ซึ่งสามารถเดินทางไปมาได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ระยะทางจากบ้านสีทาไปเขาออกทางบกประมาณ ๙ กิโลเมตร ทางแม่น้ำป่าสักประมาณ ๑๔ กิโลเมตร พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เสด็จไปประทับ ณ วังสีทา เพื่อตกแต่งเขาออกไว้เป็นป้อมปราการต่อสู้ข้าศึกและทรงโปรดวังแห่งนี้มาก ถึงกับเสด็จประพาสอยู่เนืองๆ จนตลอดพระชนมายุ แต่เนื่องจากวังล้วนสร้างด้วยเครื่องไม้ ครั้นพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เสด็จสวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯ ให้รื้อตำหนักลงมาสร้างวังพระราชทานพระเจ้าลูกเธอ

ในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ส่วนที่เหลืออยู่ก็หักพังสูญไป ส่วนที่ซึ่งเคยเป็นพระบวรราชวังก็กลับเป็นบ้านราษฎรไปอย่างเดิม ลักษณะรูปแบบศิลปกรรมคงเหลือเพียงกำแพงสร้างด้วยหินก่อสอปูน

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยสร้างอาคารอนุรักษ์หลุมขุดค้นวัดชมชื่น

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ทำโครงการสร้างอาคารคลุมหลุมขุดค้นวัดชมชื่น โดยใช้งบประมาณประจำปี ๒๕๓๙ จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในวโรกาสกาญจนาภิเษก

เมื่อประมาณปี ๒๕๓๗ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ได้ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีที่วัดชมชื่น ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม ในพื้นที่บ้านพระปราง หมู่ที่ ๖ ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะการค้นพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายต่อสมัยทวารวดี ซึ่งมีอายุประมาณ ๑,๖๐๐ ปี จำนวน ๑๒ โครงในหลุมขุดค้น และอีก ๔ โครงจากพื้นที่ริมตลิ่งซึ่งถูกแม่น้ำยมกัดเซาะ ซึ่งการค้นพบดังกล่าวเป็นที่สนใจของประชาชนทั่วไป เห็นได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจมาเที่ยวชมจำนวนมาก ดังนั้นอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยจึงได้ทำโครงการสร้างอาคารคลุมหลุมขุดค้นวัดชมชื่น โดยใช้งบประมาณประจำปี ๒๕๓๙ จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่ออนุรักษ์และจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดีที่พบใหม่ภายในหลุมขุดค้น ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติไทยที่มีอายุสืบมาช้านาน เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาอาชีพให้กับ

คนท้องถิ่น และเพื่อเป็นสถานที่ศึกษาออกโรงเรียน
ของชาวไทย และที่สำคัญเพื่อร่วมเฉลิมฉลองใน
วโรกาสอันเป็นมงคลยิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงครองสิริราช
สมบัติ ครบ ๕๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙
ซึ่งโครงการนี้เริ่มดำเนินโครงการดังกล่าว และจะ
แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ ๒๕๓๙

กรมศิลปากร จัดกิจกรรมเนื่องใน วโรกาสกาญจนาภิเษก

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐
ปี หน่วยงานต่างๆ ของกรมศิลปากรจะจัดกิจกรรม
เพื่อเฉลิมฉลอง โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธ-
ภณฑสถานแห่งชาติที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา จะจัด
ทำหนังสือ เรื่อง “มรดกโลกอยุธยา เฉลิมกาญจนา
ภิเษก” มีเนื้อหาเกี่ยวกับโบราณสถานเมืองพระนคร
ศรีอยุธยา โดยเฉพาะวัดที่พระมหากษัตริย์ทรง
สร้างพร้อมทั้งประวัติการก่อสร้าง ซึ่งบทประพันธ์
จะมีทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว ที่พิมพ์ทั้งภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ

สำหรับผู้ที่สนใจหนังสือ “มรดกโลกอยุธยา
เฉลิมกาญจนาภิเษก” สามารถติดต่อได้ตั้งแต่
เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๙ เป็นต้นไป ที่สำนักงาน
โครงการนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
๑๓๐๐๐ หรือโทรศัพท์ที่หมายเลข (๐๓๕) ๒๔๒๕๐๑,
๒๔๒๔๔๘

ส่วนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางค-
ศิลป์ ได้จัดรายการ “ธรรมสวนะ รัตนกาญจนา-
ภิเษก” ซึ่งจะเป็นการบรรยายหัวข้อธรรมะต่างๆ

ออกอากาศกระจายเสียงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทุกๆ
เช้าก่อนเข้าเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรม เป็นการ
เทิดพระเกียรติและแสดงความกตัญญูกตเวทิตาแด่
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นการร่วมเฉลิมฉลอง
ในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี

รายการแสดงและการบรรเลง เนื่อง ในวันข้าราชการพลเรือน

งานประสานและประชาสัมพันธ์การแสดง
สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร จัดการ
แสดงและการบรรเลงดนตรี เนื่องในวันข้าราชการ
พลเรือน ประจำปี ๒๕๓๙ ดังมีรายการแสดง
ต่อไปนี้

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๙

การรำถวายพระพร ในนามข้าราชการพลเรือน
เนื่องในพระราชพิธีกาญจนาภิเษก

การแสดงละคร เรื่อง “พานทองรองบาป”
เป็นการแสดงจากกรมศิลปากร จัดการแสดงที่
โรงละครแห่งชาติ เวลา ๑๐.๐๐ น. ๑๔.๐๐ น. และ
๑๙.๐๐ น.

วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๙

การบรรเลงของวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๙

การบรรเลงของวงดนตรีกรุงเทพมหานคร

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๙

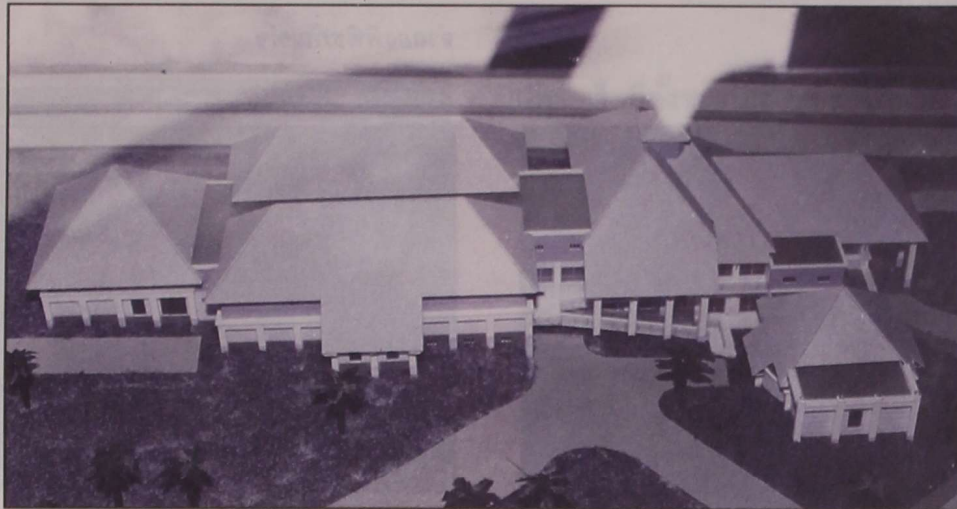
การบรรเลงดนตรีของกรมศิลปากร

การบรรเลงดนตรีทั้ง ๓ วันนี้ บรรเลงที่เมือง
ทองธานี ระหว่างเวลา ๑๗.๐๐ น. - ๑๙.๐๐ น.

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

นงนารถ ตรีชัย

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ ๑๑ บุตรศรีธรรมราช

แบบจำลองอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

เมื่อวันอังคารที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๙ กรมศิลปากร โดยนายสมคิด โชติกวณิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร ได้กำหนดพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร โดยมีนายประพัฒน์พงษ์ บำเพ็ญสิทธิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร เป็นประธานในพิธี ณ สถานที่ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร เนื้อที่ประมาณ ๗ ไร่ ภายในบริเวณศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร ตำบลนาชะอัง อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่เกิดขึ้นตามแนวนโยบายของรัฐบาลในการจัดสร้างและพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ให้มีบทบาททันต่อสภาวการณ์ในสังคม

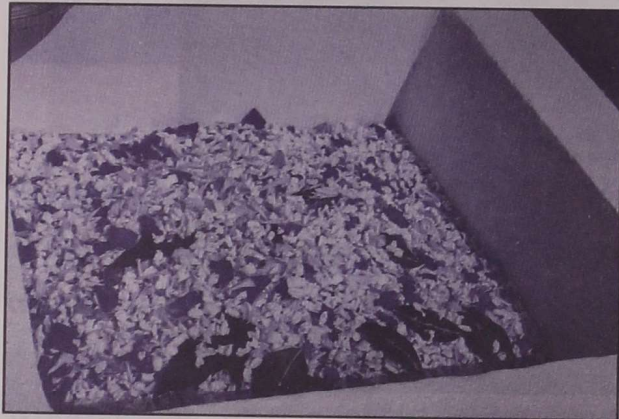
ปัจจุบัน ด้วยการเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้ความรู้สู่ประชาชนในด้านประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเมืองนั้นๆ และเป็นองค์กรที่ทำงานด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ให้เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ผดุงรักษามรดกวัฒนธรรมตามท้องถิ่นไว้เพื่อการศึกษาของอนุชนรุ่นหลัง ต่อต้านกระแสวัฒนธรรมจากภายนอก เสริมสร้างความมั่นคงในสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยทำหน้าที่ในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษา และจัดแสดงวัตถุอันมีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ผ่านการจัดแสดงทางสื่อที่ทันสมัย ด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการนำเสนอเรื่องราวสู่สาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความเพลิดเพลิน

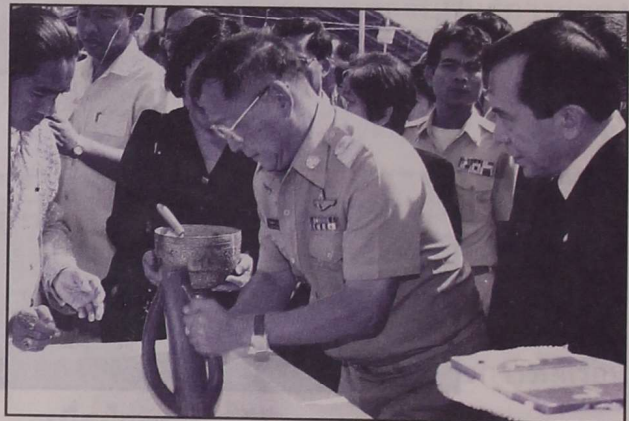
แผ่นศิลาฤกษ์

ท่านอธิบดีกรมศิลปากร นายสมคิด โชติกวณิชย์ ชมแบบจำลองพิพิธภัณฑ์ฯ

แผ่นศิลาฤกษ์ ภายหลังการทำพิธี

นายประพัฒน์พงษ์ บำเพ็ญสิทธิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

ความสำคัญของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๖,๐๐๙ ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่จังหวัดยาวขนานไปตามชายฝั่งทะเลอ่าวไทยคู่กับจังหวัดระนอง ซึ่งยาวขนานไปกับฝั่งทะเลอันดามัน

จากการสำรวจทางโบราณคดีพบว่า ในเขตจังหวัดชุมพรเคยมีคนอาศัยตั้งถิ่นฐานกระจายกันอยู่เมื่อประมาณ ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว ได้พบโบราณวัตถุจำพวก เครื่องมือ เครื่องใช้ของคนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ขวานหินขัด ขวานหินขัดมีปาก ขนาดและรูปร่างต่างๆในท้องที่อำเภอปะทิว อำเภอ

หลังสวน อำเภอท่าแซะ และอำเภอพะโต๊ะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่แหล่งโบราณคดีเขาสามแก้ว ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง ได้พบโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงพัฒนาการของชุมชน รวมทั้งมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนโบราณที่เขาสามแก้วนี้ ได้ติดต่อกับดินแดนโพ้นทะเลเป็นเวลานานแล้ว โบราณวัตถุเหล่านี้ ได้แก่ ขวานหินขัด ภาชนะ ดินเผา ลูกปัดหิน ลูกปัดแก้ว เครื่องมือเครื่องใช้ โลหะ โดยเฉพาะกลองมโหระทึกสำริดในวัฒนธรรมดองซอนของเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพรยังเป็นเมืองท่าเรือ เพื่อขนถ่าย

แท่นบวงสรวงประกอบพิธีพราหมณ์

ประกอบพิธีทางพุทธศาสนา

นายประพัฒน์พงษ์ บำเพ็ญสิทธิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร และนายสมคิด โชติกวณิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร ประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์

สินค้าข้ามคาบสมุทรตามเส้นทางสำคัญ ๒ สาย ได้แก่ สายปากน้ำหลังสวนเลียบลำน้ำหลังสวนไปยังอำเภอพะโต๊ะ ข้ามเทือกเขาไปออกจังหวัดระนอง และสายปากน้ำชุมพรเลียบลำน้ำปากจั่นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ซึ่งเส้นทางข้ามคาบสมุทรทั้งสองสายนี้ ยังใช้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สมัยประวัติศาสตร์ ชื่อเมืองชุมพรเริ่มปรากฏขึ้นครั้งแรกในตำนานเมืองนครศรีธรรมราช ว่ามีฐานะเป็นเมืองบริวารของเมืองนครศรีธรรมราช ที่เรียกว่า กลุ่มเมือง ๑๒ นักขัตร์ โดยเมืองชุมพรถือตราพะ ปี่มะแม ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ราว พ.ศ. ๑๙๙๘ โปรดฯ ให้เมืองชุมพรเป็น

เมืองตรี ที่ตั้งของเมืองชุมพรเดิมนั้น สันนิษฐานว่า อยู่บริเวณวัดประเดิมหรือบ้านประเดิม บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำชุมพร ภายหลังจึงได้ย้ายเมืองมาตั้งที่ริมฝั่งแม่น้ำท่าตะเภาจนถึงปัจจุบัน สาเหตุการย้ายเมืองอาจเนื่องจากแม่น้ำชุมพรตื้นเขิน เรือสำเภานขนส่งสินค้าที่เคยสัญจรโดยเส้นทางดังกล่าวเดินทางไม่สะดวก หรือด้วยเหตุผลทางการเมือง คือ เมืองชุมพรเป็นเมืองหน้าด่าน เมื่อพม่ายกทัพลงมาตีเมืองต่างๆ ในภาคใต้จะต้องผ่านเมืองนี้เสมอ ชุมพรจึงได้รับความเสียหายจากสงคราม ดังปรากฏหลักฐานว่าเมืองชุมพรถูกพม่าตีและเผาเมืองถึง ๓ ครั้ง ในช่วง พ.ศ. ๒๓๐๗, ๒๓๒๘ และ พ.ศ. ๒๓๕๒ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการย้ายเมือง

การดำเนินงานในการเตรียมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

ในการเตรียมการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งนี้ ได้ดำเนินการไปแล้วในบางส่วน ได้แก่

๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อปรึกษาและหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบการดำเนินการเพื่อการ

ประกอบพิธีทางพุทธศาสนา

จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ รวมไปถึงเนื้อหาการจัดแสดงในเชิงรายละเอียด โดยสรุปได้กำหนดหัวข้อการนำเสนอตามลักษณะของห้องจัดแสดงโดยครอบคลุมเรื่องราวเนื้อหาของจังหวัด ประกอบด้วย

๑. พัฒนาการชุมชนและชุมชนในชุมพร สมัยก่อนประวัติศาสตร์

๒. ชุมพรมกับอิทธิพลวัฒนธรรมจากดินแดนโพ้นทะเล

๓. ชุมพรมกับพัฒนาการสู่ช่วงต้นประวัติศาสตร์

๔. ชุมพรในสมัยประวัติศาสตร์

๕. ชุมพรในวันนี้ (ซึ่งในส่วนนี้จะเพิ่มเติมสาขาธรรมชาติวิทยา ภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ลักษณะทางธรณีสัณฐานที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมพรปัจจุบัน) เช่น ในกรณีการเกิดอุทกภัย วาตภัย แหล่งทรัพยากรเศรษฐกิจ เช่น การทำเหมืองแร่ทองคำที่อำเภอพะโต๊ะ เป็นต้น)

๖. ศิลปวัฒนธรรมในชุมพร (ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องภาษา เพลงพื้นบ้าน นาฏศิลป์พื้นเมือง ประเพณีประจำท้องถิ่น)

๗. บุคคลเรื่อรนามของชุมพร (เช่น พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พระยาจตุรราชโกศการ (คอซิมเติก ณะนอง) นายโหมด ว่องสวัสดิ์ (ศิลปินแห่งชาติ

นายสมคิด โชติกาณิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร แถลงเรื่อง การก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

สาขาทัศนศิลป์จิตรกรรม) นายจุเลียม กิ่งทอง (นายหนังตะลุง) เป็นต้น

๒) ประสานงานกับสถาปนิก กองสถาปัตยกรรมในการออกแบบรายการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมืองชุมพร

๓) การจัดทำบทการจัดแสดงโดยละเอียด เพื่อให้มีขั้นตอนการออกแบบรายการจัดทำครุภัณฑ์และวัสดุอื่นๆ เพื่อการจัดแสดง

๔) การออกแบบครุภัณฑ์การจัดแสดงตามบทการจัดแสดงที่กำหนดไว้

๕) การก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร ได้ดำเนินการเสนอโครงการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติจัดสรร

งบประมาณ ในการดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ โดยกำหนดงบประมาณในลักษณะเป็นงบประมาณผูกพันตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๓๔-๒๕๔๐ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๒๕,๖๐๐,๐๐๐.- บาท (ยี่สิบห้าล้านบาทถ้วน)

วิธีดำเนินการ

๑. ขั้นตอนเตรียมการ

๑.๑ จัดทำเค้าโครงขั้นตอนการปฏิบัติงานและโครงการเพื่อเสนอของบประมาณ

๑.๒ ประสานงานสำนักงานราชพัสดุ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร เพื่อขอใช้ที่ดินในการก่อสร้างอาคารต่างๆ

๑.๓ ประสานงานและให้รายละเอียดเพื่อประกอบการออกแบบตัวอาคารกับสถาปนิกและมัณฑนากรจากกองสถาปัตยกรรม

๑.๔ นำเสนอแผนแม่บท โครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร ต่อกรม เพื่อขออนุมัติดำเนินการและค่าใช้จ่ายตามโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง

๑.๕ ประกาศจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

๒. ขั้นตอนการดำเนินงานขั้นที่ ๑

๒.๑ การรวบรวม ค้นคว้า และศึกษาข้อมูลทางวิชาการประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา ธรณีวิทยา จากหลักฐานทางเอกสารหลักฐานทางโบราณคดีโดยการสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม

๒.๒ จัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อ

- หาข้อสรุปอันจะเป็นแนวทางในการจัดแสดง

- จัดเตรียมเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา ธรณีวิทยา ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

- ระดมความคิด ความรู้ของนักวิชาการท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดแสดง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

- จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และวัตถุพิพิธภัณฑ์ โดยมีศึกษาราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช และผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัด มีผู้อำนวยการสำนักงาน โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช เป็นกรรมการและเลขานุการ

- จัดทำบท การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์

- ประสานงานกับมัณฑนากรเพื่อออกแบบนิทรรศการถาวร คุรุภัณฑ์การจัดแสดง รวมทั้งการติดตั้ง

- ภัณฑารักษ์ดำเนินการจัดทำบัญชี จำแนกประเภท จัดกลุ่มและกำหนดอายุของศิลปวัตถุ โบราณวัตถุที่จัดแสดง

๓. ขั้นตอนการดำเนินงานขั้นที่ ๒

๓.๑ ดำเนินการติดตั้ง และจัดแสดงนิทรรศการถาวรในอาคารจัดแสดงตามโครงเรื่องที่กำหนด

๓.๒ จัดซื้ออุปกรณ์ คุรุภัณฑ์การศึกษา โสตทัศนูปกรณ์ คุรุภัณฑ์สำนักงานและวัสดุคุรุภัณฑ์อื่นๆ ที่จำเป็น

๓.๓ ติดตั้งระบบโสตทัศนูปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง

๓.๔ บรรจุและอบรม ผู้ปฏิบัติงานในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร

๔. ขั้นตอนการดำเนินการขั้นที่ ๓

๔.๑ จัดตั้งคณะทำงานเตรียมการในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดีกรมศิลปากร หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราชเป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๔.๒ การทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการและให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

ระยะเวลาในการดำเนินการ

เป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๐ รวมระยะเวลา ๓ ปี โดยมีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

ปีงบประมาณ ๒๕๓๘-๒๕๔๐

- ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร (อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น) จำนวน ๑ หลัง

- จัดแสดงนิทรรศการถาวรให้แล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๔๐

ปีงบประมาณ ๒๕๓๘-๒๕๓๙

- ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ (ต่อเนื่อง)
- สำรวจพื้นที่เขต ๘ อำเภอของจังหวัดชุมพร

- จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดแสดงและเปิดตัวโครงการ

ปีงบประมาณ ๒๕๔๐

- ก่อสร้างอาคารบ้านพักเจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๑ หน่วย

- ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์เพื่อใช้เป็นห้องประชุมสำนักงาน ห้องคลังพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ จำนวน ๑ หลัง

- ติดตั้งเครื่องปรับอากาศในอาคารจัดแสดง
- ทำการติดตั้งและจัดแสดงนิทรรศการถาวรในห้องจัดแสดง

- จัดทำฉากจำลองขนาดใหญ่ (Panorama) แสดงเหตุการณ์ยกพลขึ้นบกของทหารญี่ปุ่นและวีรกรรมของยุวชนทหาร พร้อมโสตทัศนูปกรณ์

- จัดทำวีดิทัศน์ประกอบการจัดแสดงในห้องจัดแสดงจำนวน ๓ ชุด ได้แก่ แหล่งโบราณคดีที่สำคัญในชุมพร, พระเกียรติคุณในพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ต่อชาวชุมพร และประเพณีสำคัญของชุมพร ตามจุดจัดแสดงที่กำหนดไว้

- จัดทำฉากจำลองขนาดย่อ (Diorama) พร้อมโสตทัศนูปกรณ์

- ติดตั้งระบบเสียงตามสายในห้องจัดแสดงจำนวน ๑๖ ชุด

- จัดสร้างบ้านหรือฉากจำลองหมู่บ้านในภาคใต้ จำนวน ๑ ชุด

- ปรับปรุงภูมิทัศน์และบริเวณโดยรอบ เช่น ไฟฟ้าสนาม สวนหย่อม ป้อม ลานจอดรถ ทางเท้า ถนน สนาม ฯลฯ

- ติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ Multi Media เพื่อแสดงข้อมูลและภาพแก่ผู้เข้าชมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร แนะนำโบราณวัตถุชิ้นเด่นของพิพิธภัณฑ์ และเนื้อหาการจัดแสดงในแต่ละห้องโดยสังเขป จำนวน ๑ ชุด

- ติดตั้งระบบโทรทัศน์วงจรปิดในห้องจัดแสดง เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย ๑๒ จุด ในแต่ละส่วนของห้องจัดแสดง

- ติดตั้งระบบโทรศัพท์ติดต่อภายในจำนวน ๒๐ จุด

- จัดพิมพ์เอกสารสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดแสดง

- พิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง ชุมพร เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ○

แนะนำผู้บริหาร

งานเผยแพร่

สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตั้งขึ้นโดยรวมหน่วยงานของกองโบราณคดี กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และกองสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถาน โดยแบ่งงานภายในออกเป็น ระดับส่วนจำนวน ๓ ส่วน ระดับกลุ่มจำนวน ๑ กลุ่ม และมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับสำนักฯ คือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกาญจนาภิเษก หอศิลป์แห่งชาติ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๑-๑๒ ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ซึ่งจะแนะนำให้รู้จักกับผู้บริหารกันในปีฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

นายประโชติ สังขบุญ

เกิด	๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓ ภูมิลำเนา จังหวัดนครศรีธรรมราช	
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (M.A.) สาขาโบราณคดี มหาวิทยาลัยบาโรต้า ประเทศอินเดีย	
การทำงาน	- เริ่มรับราชการตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี สังกัดแผนกพิพิธภัณฑสถานและโบราณสถานหัวเมือง หน่วยศิลปากรที่ ๓ สุโขทัย กองโบราณคดี - ตำแหน่งภัณฑารักษ์โท สังกัดแผนกพิพิธภัณฑสถานและโบราณสถานหัวเมือง หน่วยศิลปากรที่ ๓ สุโขทัย - ตำแหน่งนักโบราณคดี ๔ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๘ นครศรีธรรมราช สังกัดกองโบราณคดี - ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๓ สุโขทัย สังกัดกองโบราณคดี - ตำแหน่งหัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย (เพิ่มเติมอีกตำแหน่งหนึ่ง) - ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายควบคุมดูแลรักษาโบราณสถาน กองโบราณคดี - ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานโบราณคดี ๗ กองโบราณคดี - ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านโบราณคดี - ตำแหน่งผู้อำนวยการกองโบราณคดี	
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	

นายสถาพร ขวัญยืน

เกิด ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๒

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประกาศนียบัตรทางทหารนักเรียนนายร้อย(หลักสูตรพิเศษ)
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๑๖ ตำแหน่งผู้บังคับหมวด กองพัน
ทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์ กรุงเทพฯ
พ.ศ. ๒๕๒๒ รับราชการกองโบราณคดี

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑ ราชบุรี

นายสมบัติ เทพลอย

เกิด ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ภูมิลำเนา จังหวัดสตูล

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล

การทำงาน เริ่มรับราชการในตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๓
สุโขทัย

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๒ สุพรรณบุรี

นายบวรเวท รุ่งรุจี

เกิด ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) (เกียรตินิยม) คณะ
โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ โครงการอุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

นายอวัพณ กิจงาม

การศึกษา

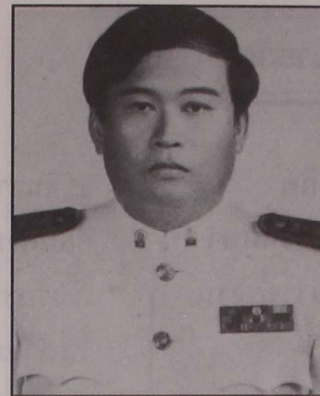
- จบปริญญาตรี จากคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ได้รับทุนจากมูลนิธิฟอร์ด ศึกษาระดับปริญญาโท ด้านโบราณคดี มหาวิทยาลัยโอทาโก ประเทศนิวซีแลนด์
 - ได้รับทุนจากมูลนิธิฟอร์ด ศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านโบราณคดี มหาวิทยาลัยโอทาโก ประเทศนิวซีแลนด์

การทำงาน

เริ่มรับราชการในกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๒

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๔ ปราจีนบุรี

นายภิรมย์ จันเจริญ

การศึกษา

ปริญญาตรี ศศบ. (สถาปัตยกรรมไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

การทำงาน

เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ตำแหน่งสถาปนิก หัวหน้างานบูรณะโบราณสถาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๕ สุโขทัย

นายสุรศักดิ์ ศรีสาวาง

เกิด

๑๓ พฤษภาคม ๒๔๙๖ ภูมิลำเนา จังหวัดเชียงใหม่

การทำงาน

เข้ารับราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ทำหน้าที่ภัณฑารักษ์ ฝ่ายวิชาการ

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๖ เชียงใหม่

นายวัชร ตรีจิตติ

เกิด ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการที่กองโบราณคดี กรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๑๔
ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี ประจำหน่วยศิลปากรที่ ๒
อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

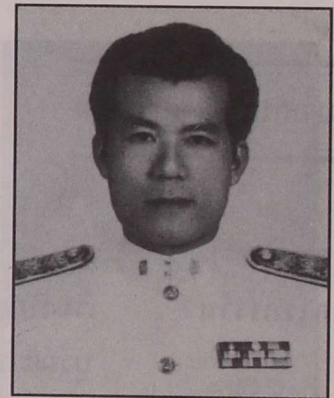
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๘ อุบลราชธานี

นายสีหวัฒน์ แบนหนา

เกิด ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน พ.ศ. ๒๕๑๗ เริ่มรับราชการในตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี
หน่วยศิลปากรที่ ๗ ขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๙ นครราชสีมา

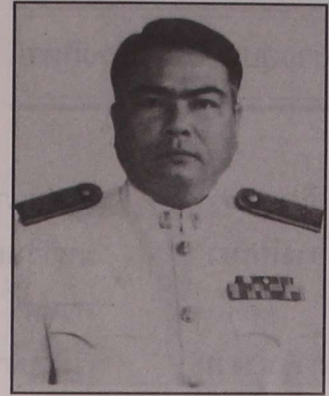
นายธราพงศ์ ตรีสุชาติ

เกิด ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ภูมิลำเนา จังหวัดนครศรีธรรมราช
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ หน่วยศิลปากรที่ ๙ สงขลา
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๐ สงขลา

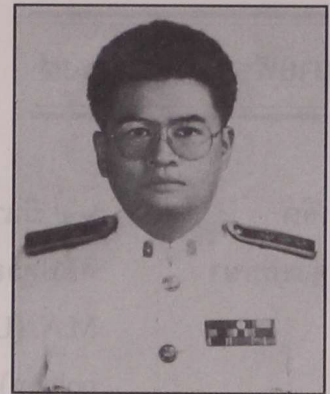
นายบรรจง วงศ์วิเชียร

เกิด	๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๐
การศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการงานก่อสร้าง) มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
การทำงาน	เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๘ นครศรีธรรมราช
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช

นายเอนก สีหามาตย์

เกิด	๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน	เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ในตำแหน่งนักโบราณคดี ๓ หน่วยศิลปากรที่ ๓ สุโขทัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๒ ภูเก็ต

นางสาวเสริมกิจ เหวงมาก

เกิด	๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ภูมิลำเนา จังหวัดพัทลุง
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) เกียรตินิยม มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน	เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติถลาง จังหวัดภูเก็ต

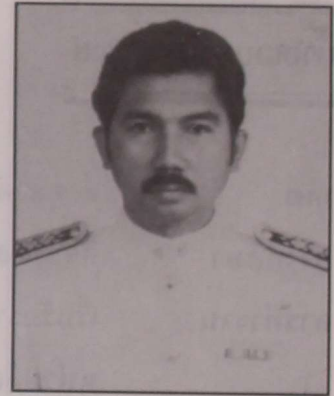
นางสุมงกษ ธงทองทิพย์

เกิด ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ภูมิลำเนา จังหวัดนครสวรรค์
การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะมนุษยศาสตร์ สาขาประวัติศาสตร์
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ในตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ ๓
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรี

นายพีรพน พิลญพจน์

เกิด ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ภูมิลำเนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
M.A. (University of Poona) ประเทศอินเดีย M.A. (Anthro-
pology) จาก University of Otago ประเทศนิวซีแลนด์
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๔ ในตำแหน่งนักโบราณคดี ๓ หน่วยศิลปากรที่ ๕ ฉะเชิงเทรา
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

นายพายัพ บุณมาก

การศึกษา ศิลปบัณฑิต (โบราณคดี)
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๑๒ ปฏิบัติราชการที่พิพิธภัณฑ-
สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร
ผลงานดีเด่น ผ่านการปฏิบัติงานพิพิธภัณฑสถานในประเทศเดนมาร์ก เมื่อ พ.ศ.
๒๕๑๘ เป็นเวลา ๑๐ เดือน
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย

นางมานิตา เชื้ออนันต์

การศึกษา ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
พิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ จังหวัด
ลพบุรี

นายบดินทร์ กลีบทอง

เกิด ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ภูมิลำเนา จังหวัดกาญจนบุรี

การศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (โบราณคดี สมัยประวัติศาสตร์)
มหาวิทยาลัยศิลปากร

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓
ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสวรรคตราชายก จังหวัดสุโขทัย

นายทวี โกสัย

เกิด ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ภูมิลำเนา จังหวัดปราจีนบุรี

การศึกษา จบอาชีวชั้นสูง ที่โรงเรียนช่างรางวัดที่ดิน กรมที่ดิน
ศึกษาที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาประวัติศาสตร์

การทำงาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ โอนมารับราชการกรมศิลปากร ตำแหน่ง
ภัณฑารักษ์ ๓

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายศักดิ์ชัย พอนันท์กว่าณิชย์

เกิด ๑๕ เมษายน ๒๕๐๐
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๕ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
เพชรบุรี

นางสาวกตัญญ์ พิกุล

ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร
การศึกษา ปริญญาตรี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประกาศนียบัตรชั้นสูง หลักสูตรต่อจากปริญญาตรี ๑ ปี
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรมไทย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๑๗ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี หน่วยศิลปากรที่ ๗
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่

นางสาวภัทราวรรณ ภาดร

เกิด ๑๒ เมษายน ๒๕๓๘ ภูมิลำเนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
การศึกษา ปริญญาตรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
การทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่
พิพิธภัณฑสถาน ๑ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จังหวัด
สุพรรณบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น จังหวัดสุพรรณบุรี

นายชัยนันท์ บุษยรัตน์

เกิด ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๓
การศึกษา ศิลปศาสตร (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มบรรจุเข้ารับราชการเมื่อปี ๒๕๒๘ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไชยา สุราษฎร์ธานี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่าน

นางบุษกร เปี่ยมชาติ

เกิด ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ภูมิลำเนา จังหวัดพิจิตร
การศึกษา ปริญญาตรี วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๑ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

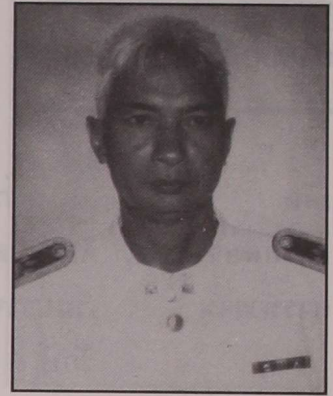
นางสาวสรัญญา สุริยรัตนกร

เกิด ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๐
การศึกษา ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิชาเอกประวัติศาสตร์
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๑ ที่ฝ่ายบริการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

นายพิเชษฐ์ พลวยออยู่ดี

เกิด ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๑๑ ในกองโบราณคดี กรมศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชัยนาทนี้ จังหวัดชัยนาท

นางสาวสิริพรรณ ธีรศิลป์

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต และศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการในกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา

นายธีรศักดิ์ วิเศษชัยบุตร

เกิด ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๔
การศึกษา ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ศศ.บ. (วัฒนธรรมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ ตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ ๓
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร

นายกฤษณ์ชัย เรืองศรีชัย

เกิด ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ ปัจจุบันอายุ ๕๓ ปี
การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
การทำงาน พ.ศ. ๒๕๑๑ บรรจุเข้ารับราชการเป็นภัณฑารักษ์จัดวา
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี

นายสามารถ ทรัพย์เย็น

เกิด ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๐๗ ตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ตรี
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

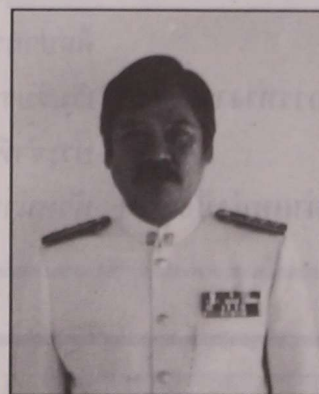
นายอนันต์ ชูโชติ

เกิด ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๑ จังหวัดพัทลุง
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยกรมศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ ตำแหน่ง นักอักษรศาสตร์ ๓
กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์กรมศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี

นายฉลวย จารุพานานนท์

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ในตำแหน่ง นักโบราณคดี ๓
กองโบราณคดี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์

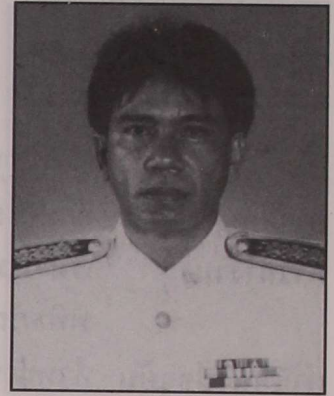
นายสมบุรณ์ บุญยเวช

เกิด ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒
การศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๐๖ ช่างตรี หน่วยศิลปากรที่ ๖ พิมาย
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น

นายวิเศษ เพชรประดับ

เกิด ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๙ ภูมิลำเนา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (มานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๓๒ ที่ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธ-
ภัณฑสถานแห่งชาติ ในตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ ๓
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี

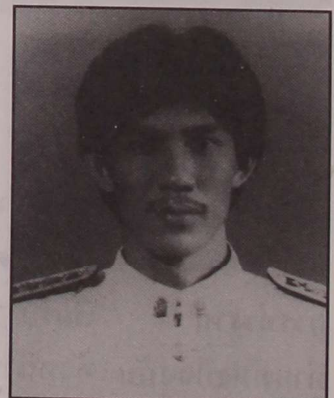
นายพนมบุตร จันทรโชติ

เกิด ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓
ประจำพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติร้อยเอ็ด

นายวิชัย ตันกิตติกร

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ตำแหน่งนักโบราณคดี ๓
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

นางทองใบ พันภูมิพุกษ์

การทำงาน เริ่มรับราชการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

นายสมเกียรติ บุณเพ็ชร

เกิด ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๒

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คณะวิชาโยธา แผนกวิชาช่างก่อสร้าง จากวิทยาลัยเทคนิคตาก จังหวัดตาก

การทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ตำแหน่งช่างตรี ประจำหน่วยศิลปากรที่ ๓ สุโขทัย

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ว่าที่ ร.ต. บันเทิง พูลศิลป์

เกิด ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๙ ภูมิลำเนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร

การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๐๓ ตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี หน่วยศิลปากรที่ ๖ อำเภอฟิมาย

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช

นางสาวพัชรี โกมลสุติ

เกิด ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖
การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)
การทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๙
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

นางจิราภรณ์ วรรณษะบาด

การศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เคมี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (นิวเคลียร์เทคโนโลยี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การทำงาน เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๑๕ ในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ตรี แผนกชุดแต่ง กองโบราณคดี
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญด้านอนุรักษ์ศิลปโบราณวัตถุ ส่วนวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

นายพิชัย วงษ์สุวรรณ

การศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี) มหาวิทยาลัยศิลปากร
การทำงาน เริ่มรับราชการครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง (หน่วยศิลปากรที่ ๒) ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. สถูปที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานก่อด้วยอิฐ

๓. สถูปที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยอิฐ มีแนวบันไดเพียงด้านเดียว เช่น ที่บ้านโคกไม้เดน

๔. สถูปที่มีฐานสี่เหลี่ยมซ้อนกันสองชั้น ชั้นล่างสุดเป็นรูปสี่เหลี่ยมเรียบๆ มีความกว้างกว่าชั้นที่ ๒ เพราะใช้เป็นลานประทักษิณ ส่วนฐานองค์สถูปชั้นที่ ๒ จะทำเป็นช่องโดยแบ่งเป็นระยะๆ

๕. สถูปที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยม สร้างซ้อนทับอยู่บนฐานรูปแปดเหลี่ยม

๖. สถูปที่มีฐานรูปแปดเหลี่ยมเรียบๆ

๗. สถูปที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยมซ้อนกันสองชั้น และมีลานประทักษิณโดยรอบล้อมด้วยกำแพงแก้ว ฐานสถูปนี้มีบันไดยื่นออกมา ๓ ทิศ และมีบันไดแยกสองข้างของบันไดใหญ่ด้วย

๘. สถูปที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ย่อมุม และแบ่งฐานตามความยาวออกเป็นช่องๆ ขนาดใหญ่และเล็กสลับกัน โดยช่องใหญ่ประดับภาพเล่าเรื่องชาดก ส่วนช่องเล็กประดับรูปสัตว์

๙. สถูปมีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานล่างแต่ละด้านย่อมุมและสร้างสถูปจำลองประดับบนมุมทั้งสี่ด้านด้วย รอบองค์สถูปประธานมีลานประทักษิณ

๑๐. สถูปมีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่ฐานแต่ละด้านมีมุขยื่นออกมา ๓ ด้าน สถูปประธานทรงกลม

๑๑. สถูปมีฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งแบ่งเป็นช่องไม้ มีมุขยื่นออกมาเหมือนแบบที่ ๑๐ แต่ฐานที่แบ่งเป็นช่องนี้ ใช้เป็นฐานประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น

๑๒. สถูปมีฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม และทำเป็นช่องประดับภาพชาดกโดยรอบตั้งซ้อนบนฐานสี่เหลี่ยมสองชั้น ใช้เป็นลานประทักษิณ ที่ฐานมีบันไดยื่นออกไปทั้ง ๔ ทิศ มีฉัตรจันทรรองที่บันไดทุกด้าน เช่น ที่สถูปจุลประโทน จังหวัดนครปฐม

๑๓. สถูปที่มีฐานรูปแปดเหลี่ยมซ้อนกันสองชั้น ฐานแต่ละด้านทำเป็นช่องแบบซุ้มพระด้านละ ๒ ซุ้ม ฐานแบบนี้จัดเป็นแบบที่สวยงามพิเศษสุด

พระสารีริกธาตุของพระพุทธรูปเจ้าที่บรรจุไว้ในสถูป จะมีความนิยมแตกต่างกันในแต่ละยุค บางครั้งจะอยู่ตรงส่วนที่เป็นองค์ระฆัง คอระฆัง หรือใต้ฐานพระสถูป

ในสมัยสุโขทัยจะให้ความสำคัญกับสถูปมาก จัดเป็นศูนย์กลางของอารามหรือวัด โดยสร้างตั้งอยู่ด้านหน้าของวิหาร จนกระทั่งสมัยอยุธยา มีการกำหนดหน้าที่ของอาคารภายในอารามอย่างเด่นชัด ความสำคัญของสถูปที่เคยมีก็ลดความสำคัญลง เพราะมุ่งให้ความสำคัญกับวิหารที่ประกอบพิธีกรรมมากกว่า

สถูป

วัดสระทิงพระ จังหวัดสงขลา

สถูป คือสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนนิยมสร้างภายหลังจากที่พระพุทธรูปเจ้าเสด็จเข้าสู่ปริ-
นิพพาน เพื่อการเคารพสักการะบูชา สมัยก่อนพุทธกาล มีบุคคลที่ควรบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูป
เพื่อเป็นที่สักการะของมหาชนอยู่ ๔ พวก เรียกว่า กุปารหบุคคล ได้แก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระเจ้าจักรพรรดิ สถูปมีวิวัฒนาการมาจากการ
ฝังศพในประเทศอินเดีย คนไทยปัจจุบันมีความสับสนระหว่างสถูปกับเจดีย์ ทั้งสถูปและเจดีย์
มีความแตกต่างกันตรงที่เจดีย์สร้างขึ้นเพื่อการสักการะบูชา มิได้บรรจุอัฐิเช่นสถูป

ในประเทศไทย สถูปมีปรากฏร่องรอยหลักฐานทางโบราณคดีในศิลปกรรมทวารวดี ใน
ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐ หรือ ๑๑ เป็นต้นมา มีลักษณะสถาปัตยกรรมอินเดียสมัยราชวงศ์
คุปตะเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาจึงมีวิวัฒนาการเป็นแบบลังกาและพุกาม ฐานสถูปทวารวดีปรากฏ
ในแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ เช่น จังหวัดนครปฐม วัดพระเมรุ พระปฐมเจดีย์ วัดพระประโทน
และจุลประโทน

ลักษณะฐานสถูปสมัยทวารวดี ที่มีวิวัฒนาการสืบทอดกันมา และเป็นแบบอย่างให้
ศิลปกรรมในยุคต่อมา คือ

๑. สถูปที่มีฐานรูปกลม จัดว่าเป็นแบบที่เก่าแก่ที่สุด มีลักษณะการก่อสร้างโดยใช้
ดินแดงอัด